

KONJUNKTUR TENDENSENE

Oktober 1983

I N N H O L D

	Side
Konjunkturtendensene i Norge:	
Konjunkturbarometeret	1
Ledende indikatorer for industriproduksjonen	7
Tabellvedlegg	14
Diagramvedlegg	16
Konjunkturtendensene i utlandet:	
Tabellvedlegg	21
Diagramvedlegg	25

Særskilt vedlegg: Økonomiske Analyser 83/2

STATISTISK SENTRALBYRÅ

OSLO: Postboks 8131 Dep, Oslo 1, Tlf. (02) * 41 38 20

KONGSVINGER: Postboks 510, Stasjonssida, 2201 Kongsvinger, Tlf. (066) * 16 111

Statistisk Sentralbyrå ber om å bli oppgitt som kilde når oppgaver fra dette heftet blir gjengitt.

KONJUNKTURTENDENSENE I OKTOBER 1983

Konjunkturtendensene publiseres av Statisk Sentralbyrå hver måned. Detaljerte analyser av konjunkturutviklingen vil bli gitt en gang i kvartalet, neste gang i desember. De øvrige utgavene av Konjunkturtendensene vil inneholde tabeller og figurer for Norge og utlandet. Denne utgaven av Konjunkturtendensene inneholder i tillegg kommentarer til Konjunkturbarometeret for 3. kvartal i år og en analyse av den konjunkturmessige sammenhengen mellom utviklingen i importvarelagrene og industriproduksjonen.

KONJUNKTURBAROMETERET: UTBRETT OPTIMISME TROSS SVAK PRODUKSJONS- UTVIKLING

Ifølge Statistisk Sentralbyrås siste Konjunkturbarometer-undersøkelse, bedømte mange foretak de generelle utsiktene for foretaket i 4. kvartal som bedre, sett i forhold til situasjonen i 3. kvartal. Mange foretak synes dessuten nå å vente vekst også i etterspørselen på hjemmemarkedet. Også i tidligere undersøkelser i år har det imidlertid vært en stor andel som har ventet en mer positiv utvikling, uten at dette har gitt seg utslag i en tilsvarende sterk vekst i industriproduksjonen målt ved produksjonsindeksen for industrien.

Siden 1. kvartal i år har andelen av foretak som har bedømt utsiktene for kommende kvartal som bedre sett i forhold til inneværende kvartal, vært større enn andelen som har bedømt utsiktene som dårligere. Dette fremgår av figur 1, der differansen mellom disse to andelene - kalt nettotallet - er skravert 1). Det har dessuten trolig vært et stadig sterkere utslag i positiv retning gjennom året, idet nettotallet har økt, når en korrigerer for normale sesongvariasjoner. Andelen av foretak som bedømmer utsiktene som bedre er nå like stor som under konjunkturoppgangen i 1979.

Utviklingen gjennom året har særlig vært vurdert som positiv av produsenter av sterkt konjunkturfølsomme varer slik som treforedlingsprodukter og metaller, jfr. tabell 1. Men også innen produksjon av maskiner har det stadig vært en stor overvekt av foretak med positive forventninger, noe som må ses på bakgrunn av den sterke investeringsaktiviteten knyttet til utbyggingen i Nordsjøen.

Den forsterkede optimismen gjennom året skriver seg særlig fra en mer utbredt optimisme innen foretak som

produserer jern, stål og ferrolegeringer og et omslag i positiv retning for produsenter av metallvarer og elektriske apparater og materiell. I den siste gruppen er det imidlertid fortsatt en lavere overvekt av foretak som bedømmer utsiktene som bedre, enn for gjennomsnittet av industriforetakene.

Mens forventningene om en konjunkturoppgang tidligere i år først og fremst var knyttet til utviklingen i Norges eksportmarkeder, tyder utviklingen i forventet ordretilgang på at foretakene nå også venter vekst i ordretilgangen fra hjemmemarkedet, jfr. figur 5. Samtidig er det fortsatt en overvekt av foretak som venter økt ordretilgang fra eksportmarkedet - jfr. figur 6 - selv om veksten i andelen som venter økning nå kan synes å ha stagnert, når en korrigerer for normale sesongvariasjoner. Gjennom 1983 har det vært en betydelig reduksjon i andelen av foretak som har vurdert ordrebeholdningene som for små sett i forhold til produksjonsomfanget, jfr. figur 4.

En jevnføring av figurene 1 og 2 tyder på en stor grad av samvariasjon mellom hvordan foretakene i et kvartal bedømmer utsikten for kommende kvartal og i hvilken retning produksjonen i foretaket faktisk har endret seg fra foregående kvartal, om en korrigerer for ulik grad av sesongvariasjoner i de to seriene. Det synes som om en overvekt av foretakene har registrert produksjonsvekst gjennom 2. og 3. kvartal i år, og at det nå er en enda større overvekt av foretak som venter ytterligere produksjonsvekst i 4. kvartal.

Denne utviklingen har imidlertid ikke slått ut i den sesongkorrigerede produksjonsindeksen for industri ialt,

K O N J U N K T U R B A R O M E T E R .

TABELL 1. SITUASJONSVURDERING VED UTGANGEN AV KVARTALET. PROSENT.
 HVORDAN BEDØMMER DE GENERELT FOR FORET. UTSIKTENE FOR KOMMENDE KVART. I FORH. TIL SITUASJ. I INNEVÆR. KV.

NÆRING	UTGANGEN AV 2. KVARTAL 1983					UTGANGEN AV 3. KVARTAL 1983				
	BEDRE	UENDRET	DÅR- LIGERE	NETTO- TALL	IRREL./ UOPPGITT	BEDRE	UENDRET	DÅR- LIGERE	NETTO- TALL	IRREL. UOPPGITT
2,3 BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI	28	55	15	14	2	33	55	11	22	
2 BERGVERKSDRIFT	29	71	-	29	-	16	78	5	11	
23 BRYTING OG UTVINNING AV MAL	22	78	-	22		11	89	-	11	
29 BERGVERKSDRIFT ELLERS	56	44	-	56	-	35	40	26	9	
3 INDUSTRI	28	55	15	13	2	33	55	11	22	
31 PROD. AV NÆRINGSMIDLER, DRIKKEVARER OG TOBAKKSVARER	23	63	13	10	1	29	56	14	15	
32 PROD. AV TEKSTIL- OG BEKLED- NINGSVARER, LÅR OG LÅRVARER	33	34	21	12	12	21	65	13	9	
321 PROD. AV TEKSTILVARER ...	36	36	12	24	17	29	61	8	21	
322 PROD. AV KLÅR, UNNTATT SKOTØY	24	34	42	-18	-	-	95	5	-5	
33 PROD. AV TREVARER	38	61	1	37	-	17	63	20	-3	
34 TREFOREDNING, GRAFISK PROD. OG FORLAGSVIRKSOMHET	17	64	15	1	4	34	62	3	31	
341 TREFOREDNING	24	63	6	18	6	40	57	3	37	
342 GRAFISK PROD. OG FORLAGS- VIRKSOMHET	10	65	23	-13	2	28	67	2	26	
35 PROD. AV KJEMISKE PROD., MINERALOLJE-, KULL-, GUMMI-, OG PLASTPRODUKTER	22	66	12	10	-	28	62	8	19	
351 PROD. AV KJEMISKE RÅVARER	16	79	5	11	-	28	71	1	26	
36 PROD. AV MINERALSKE PROD. .	27	67	6	20	-	31	53	16	15	
37 PROD. AV METALLER	59	35	4	55	3	66	29	1	65	
371 PROD. AV JERN, STÅL, OG FERROLEGERINGER	39	51	7	32	2	43	52	1	42	
372 PROD. AV IKKE-JERNHOLDIGE METALLER	76	20	1	75	3	86	9	1	85	
38 PROD. AV VERKSTEDPRODUKTER	24	53	23	1	-	26	56	17	9	
381 PROD. AV METALLVARER	31	57	12	19	-	33	55	12	21	
382 PROD. AV MASKINER	44	36	20	24	-	48	40	12	36	
383 PROD. AV ELEKTRISKE APPARATER OG MATERIELL ..	8	83	10	-2	-	21	71	8	13	
384 PROD. AV TRANSPORTMIDLER	18	44	39	-21	-	11	58	30	-20	
39 INDUSTRIPRODUKSJON ELLERS .	13	87	-	13	-	27	73	-	27	

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYsselSETTING.

K O N J U N K T U R B A R O M E T E R .

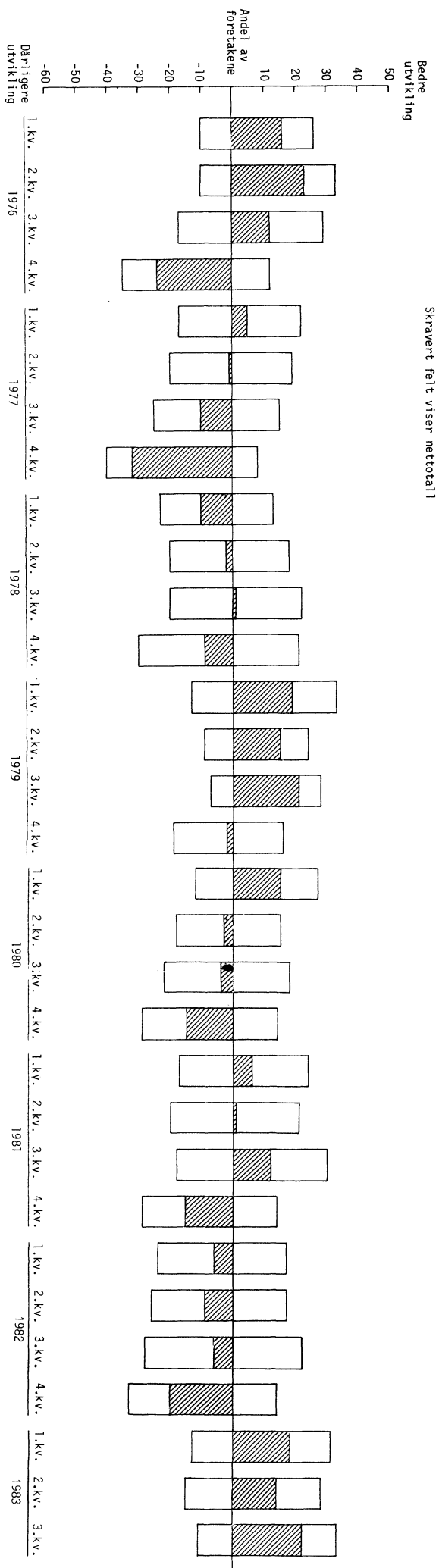
TABELL 2. SITUASJONSVURDERING VED UTGANGEN AV KVARTALET. PROSENT.
 HVILKEN KAPASITETSUTNYTTINGSGRAD INNEBÆRER NÅVÆRENDE PRODUKSJONSNIVÅ

3. KVARTAL 1983

NÆRING	UNDER 50 PST.	50 - 75 PST.	75 - 95 PST.	95 PST OG OVER	IRRE./ UOPPGITT
2,3 BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI	4	19	56	19	1
2 BERGVERKSDRIFT	-	17	27	56	-
23 BRYTING OG UTVINNING AV MALM	-	22	7	71	-
29 BERGVERKSDRIFT ELLERS	-	-	100	-	-
3 INDUSTRI	4	20	57	18	1
31 PROD. AV NÆRINGSMIDLER, DRIKKEVARER OG TOBAKKSVARER	2	22	72	3	1
32 PROD. AV TEKSTIL- OG BEKLED- NINGSVARER, LÆR OG LÆRVARER	2	38	50	9	1
321 PROD. AV TEKSTILVARER	-	39	55	4	2
322 PROD. AV KLÆR, UNNTATT SKOTØY	-	31	47	22	-
33 PROD. AV TREVARER	-	7	70	23	-
34 TREFOREDLING, GRAFISK PROD. OG FORLAGSVIRKSOMHET	-	7	77	15	2
341 TREFOREDLING	-	10	76	15	-
342 GRAFISK PROD. OG FORLAGS- VIRKSOMHET	-	4	77	15	4
35 PROD. AV KJEMISKE PROD., MINERALOLJE-, KULL-, GUMMI-, OG PLASTPRODUKTER	2	19	44	34	-
351 PROD. AV KJEMISKE RÅVARER	-	12	27	61	-
36 PROD. AV MINERALSKE PROD. ..	-	23	71	6	-
37 PROD. AV METALLER	-	13	49	34	3
371 PROD. AV JERN, STÅL, OG FERROLEGERINGER	-	18	51	28	4
372 PROD. AV IKKE-JERNHOLDIGE METALLER	-	9	48	40	3
38 PROD. AV VERKSTEDPRODUKTER .	10	27	46	17	-
381 PROD. AV METALLVARER	2	28	64	6	-
382 PROD. AV MASKINER	2	43	30	24	-
383 PROD. AV ELEKTRISKE APPARATER OG MATERIELL ...	3	3	70	23	-
384 PROD. AV TRANSPORTMIDLER .	24	29	35	11	1
39 INDUSTRIPRODUKSJON ELLERS ..	-	13	72	15	-

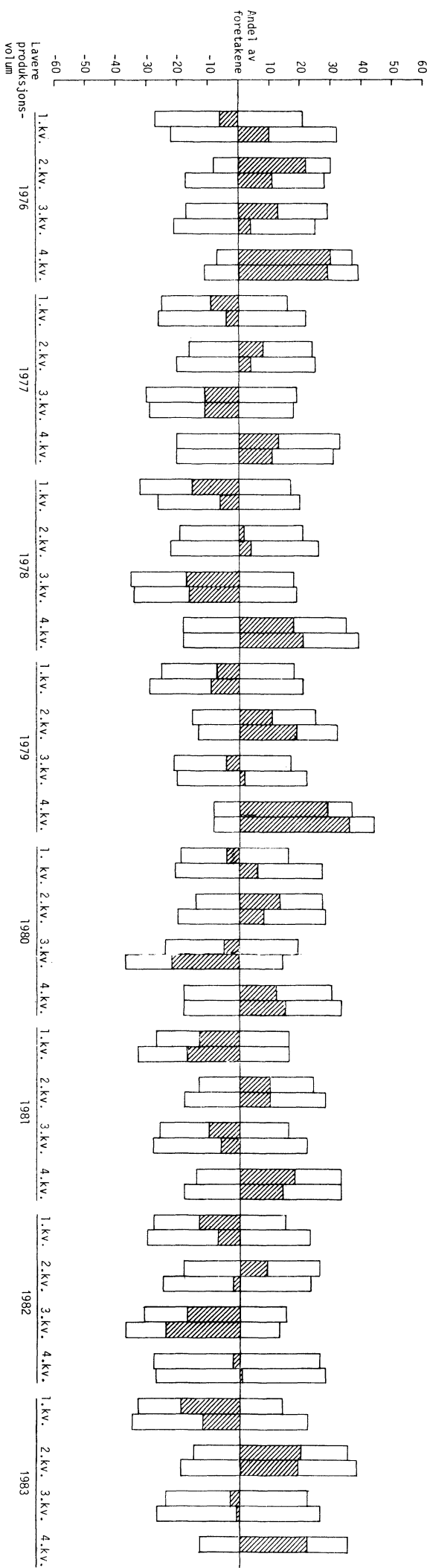
RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSELSETTING.

Figur 1. Situasjonsvurdering ved utgangen av kvartalet. Generell bedømmelse av utsiktene for foretaket for kommende kvartal i forhold til situasjonen i inneværende kvartal.

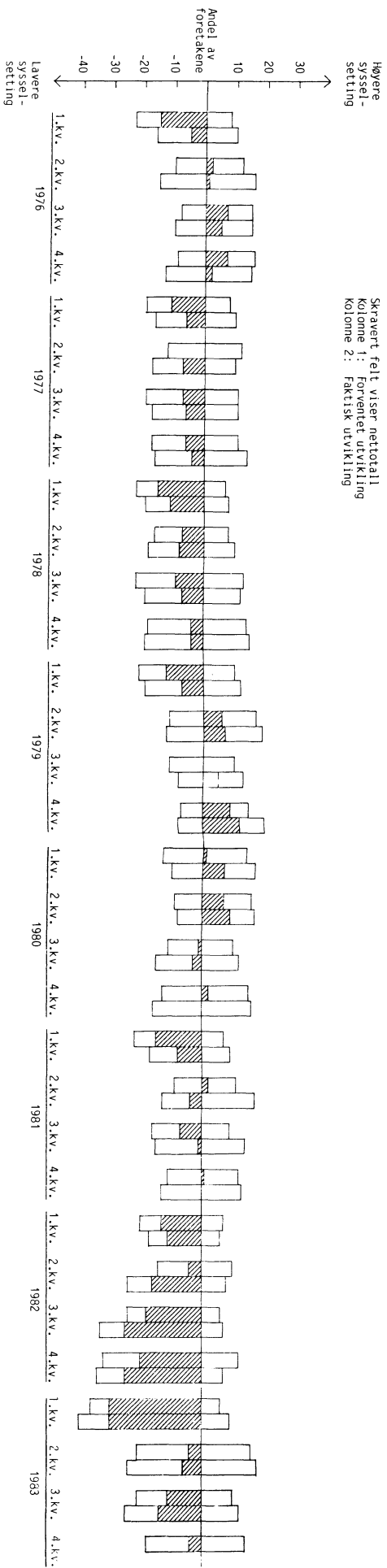

Figur 2. Forventet og faktisk utvikling. Totalt produksjonsvolum

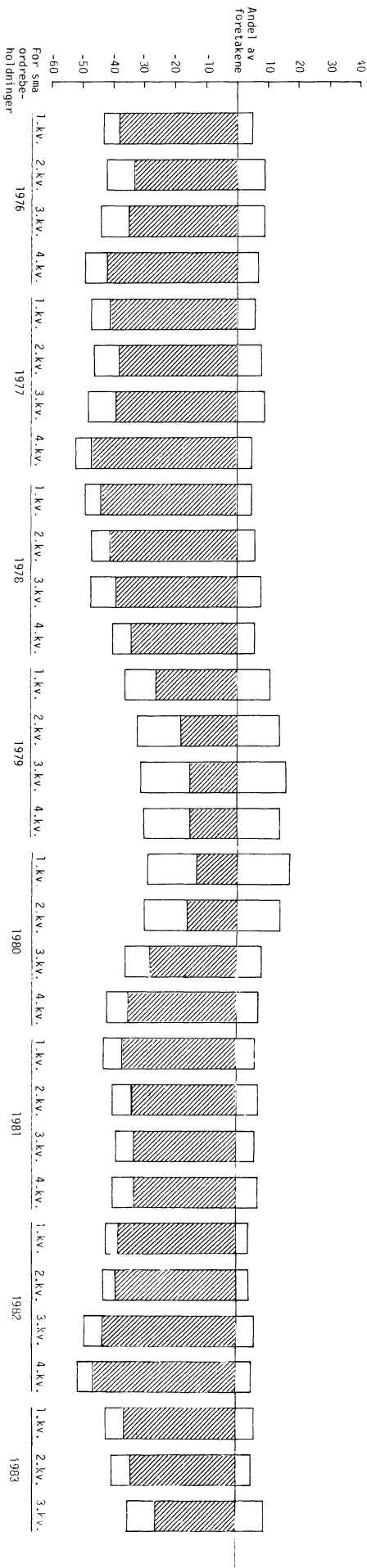
Skravert felt viser nettotall
 Kolonne 1: Forventet utvikling
 Kolonne 2: Faktisk utvikling

Figur 3. Forventet og faktisk utvikling. Gjennomsnittlig sysselsetting.

Figur 4. Situasjonsvurdering ved utgangen av kvartalet. For store ordredningsholdninger i forhold til nåværende produksjonsomfang. Skravert felt viser nettotall

som i høyden har holdt seg uendret gjennom 1983 (jfr. figur 1 i diagramvedlegget for Norge). En forklaring - blant flere mulige - kan være at produksjonsveksten for de foretakene som rapporterer vekst er høyest moderat, og at den oppveies av en langt kraftigere nedgang i det mindretallet av foretak som rapporterer nedgang.

Den næringsgruppen som i 1983 har skilt seg særlig klart ut i negativ retning er produksjon av transportmidler, som i stor grad domineres av skipsverftene. Gjennom hele 1983 har det vært en stor overvekt av foretak i denne næringsgruppen som har bedømt utsiktene for neste kvartal som dårligere enn for inneværende kvartal, og en svært stor andel av foretakene har rapportert produksjonsnedgang gjennom 1983. Dette samsvarer med utviklingen i produksjonsindeksen for transportmiddelindustri, som har falt kraftig gjennom 1983. I perioden juni-august lå produksjonsindeksen nær 20 prosent under nivået i samme periode året før.

Produksjonsnedgangen for skipsverftene kan først og fremst ses på som et mer langvarig strukturproblem, og reflekterer bare i mindre grad situasjonen i den kortsiktige konjunkturutviklingen. Indeksen for denne næringsgruppen påvirker imidlertid produksjonsindeksen for industri i alt i betydelig grad, idet gruppen tillegges en vekt på vel 10 prosent i den samlede indeksen. Regnet utenom produksjon av transportmidler har det trolig vært en viss vekst i industriproduksjonene gjennom 1983. Om denne moderate veksten er spredt på en stor andel av foretakene, kan dette forklare den overveiende positive bedømmelsen av produksjonsutviklingen som foretakene har gitt ifølge Konjunkturbarometeret. Dette kan støtte en antakelse om at det har vært et konjunkturmessig omslag i industriproduksjonen gjennom 1983, men at konjunkturoppgangen fremdeles er svært for-siktig.

Mens produksjonsveksten i industrien har vært beskjedent hittil i 1983, har nedgangen i sysselsettingen vært betydelig, og produktivitetsveksten tilsvarende sterk. Dette, sammen med at den svake produksjonsveksten har vært fordelt på mange foretak, kan forklare hvorfor det i år stadig har vært en overvekt av foretak

som har ventet og rapportert nedgang i sysselsettingen samtidig som en overvekt av foretakene har ventet og rapportert produksjonsvekst.

Også for 4. kvartal er det en overvekt av foretak som venter nedgang i sysselsettingen, jfr. figur 3. Men om en korrigerer for normale sesongutslag har andelen som venter nedgang i sysselsettingen blitt gradvis redusert gjennom 1983. Samtidig har det vært en økende andel som venter uendret sysselsetting. Dette kan tyde på at den kraftige nedgangen i industrisysselsettingen gjennom det siste året nå er i ferd med å stanse opp.

Stagnasjonen i total industriproduksjon gjennom 1983 avspeiler seg i at gjennomsnittlig kapasitetsutnyttning for industrien synes å ha endret seg lite. Kapasitetsutnyttelsen har i hele år vært særlig høy innen produksjon av kjemiske råvarer, der opp mot to tredeler av foretakene har gått med full kapasitet, jfr. tabell 2. Også innen produksjon av ikke-jernholdige metaller har det etterhvert blitt en betydelig andel foretak med en kapasitetsutnyttning på minst 95 prosent. Det andre ytterpunktet er foretak som produserer transportmidler, der en firedel av foretakene nå utnytter mindre enn 50 prosent av sin produksjonskapasitet.

PEKER UTVIKLINGEN I LEDENDE INDIKATORER, SPESIELT I IMPORTVARELAGRENE, MOT ET OMSLAG OPPOVER I INDUSTRIPRODUKSJONEN?

En ledende indikator er en økonomisk indikator som med større eller mindre regelmessighet passerer konjunkturbunner og konjunkturtopper tidligere enn de fleste sentrale konjunkturindikatorer. Et eksempel er ordretilgangen for industrien, som er en ledende indikator for industriproduksjonen. Den indikatoren (eller gjennomsnitt av indikatorer) som den ledende indikatoren ledelse måles mot, kalles "referanseindikatoren". I Statistisk Sentralbyrå har en valgt industriproduksjonen som referanseindikator 2). Dette er også den

referanseindikatoren som brukes av OECD til internasjonale sammenligninger.

Listen over brukbare ledende indikatorer varierer en god del fra land til land. For små land, der konjunkturutviklingen i stor grad bestemmes av konjunkturutviklingen i utlandet, er ulike serier for vareeksport (f.eks. eksportvolum, eksportvareproduksjon, eksportordrer, eksportvarelagre, eksportverdi) ofte å finne i denne listen. I tilsvarende lister for større land finner en sjelden eller aldri eksportserier, men derimot fremtidsrettede innenlandske indikatorer, som f.eks. ulike serier for ordretilgang, aksjekurser og flere serier fra penge- og kredittstatistikken.

Brukbarheten av ledende indikatorer avhenger i første rekke av ledelsens lengde og stabilitet

For Norge finnes det enkelte ledende indikatorer som har forholdsvis god ledelse på referanseindikatoren. Etter Statistisk Sentralbyrås siste undersøkelse 3) har f.eks. eksportvolumet en gjennomsnittlig ledelse på industriproduksjonen på 6,6 måneder i topppunkter og 9,3 måneder i bunnpunkter. For de andre eksportseriene er ledelsen betydelig mindre. At enkelte konjunkturindikatorer kan sies gjennomsnittlig å være tidlige i konjunkturutviklingen, er ikke i seg selv nok til å gjøre disse indikatorene brukbare for prognoser for konjunkturomslag for referanseindikatoren; det er også spørsmål om hvor stabil ledelsen er. Med ustabil ledelse vil selv eksportvolumet ha liten prognoseverdi. Det er innlysende at en vil kunne stole bedre på en ledende indikator med en gitt gjennomsnittlig ledelse når spredningen omkring gjennomsnittet er liten enn når den er stor. Selvsagt spiller det også en rolle for en indikators prognoseverdi om antallet bølger som gjennomsnittet bygger på er lite eller stort. For industriproduksjonen bygger den siste undersøkelsen på syv klare bunnpunkter og åtte klare topper. Tabellen nedenfor viser at

spredningen (dvs. gjennomsnittlig avvik fra gjennomsnittet) er større enn ledelsen for alle eksportindikatorer unntatt eksportvolumet. For toppene viser tabellen at de indikatorer den omfatter stort sett er lite brukbare for prognoseformål; bare eksportvolumet har noe større ledelse enn spredning etter den siste undersøkelsen. Det samme gjelder bunnpunktene, men for eksportvolumet er ledelsen her betydelig større enn spredningen. Tallene tyder på at serier for eksportvolumet kan være brukbare til å varsle omslag oppover i industriproduksjonen, men med betydelig usikkerhetsmargin. Men prognoseverdien begrenses ved at tallene for eksportvolumet publiseres først ca. 2 måneder etter det kvartalet de gjelder.

Tabell 1. Ledelse på industriproduksjonen for fem eksportserier uttrykt i måneder.

Toppunkter	Ledelse	Spredn.1)
Eksportvolum 2)	6,6	4,5
Eksportvareproduksjon	3,0	4,3
Eksportvarelager	1,6	1,9
Eksportmarkedssyklus 3)	4,2	4,7
Eksportverdi	0,4	5,9
Gjennomsnitt	3,2	4,3

Bunnpunkter

Eksportvolum 2)	9,3	3,0
Eksportvareprod.	3,3	7,0
Eksportvarelager	3,6	6,5
Eksportmarkedssyklus 3)	3,2	6,6
Eksportverdi 2)	3,0	6,0
Gjennomsnitt	4,5	5,8

1) Gjennomsnittlig avvik fra gjennomsnittet.

2) Regnet uten eksport av skip, oljeplattformer m.v., råolje og naturgass.

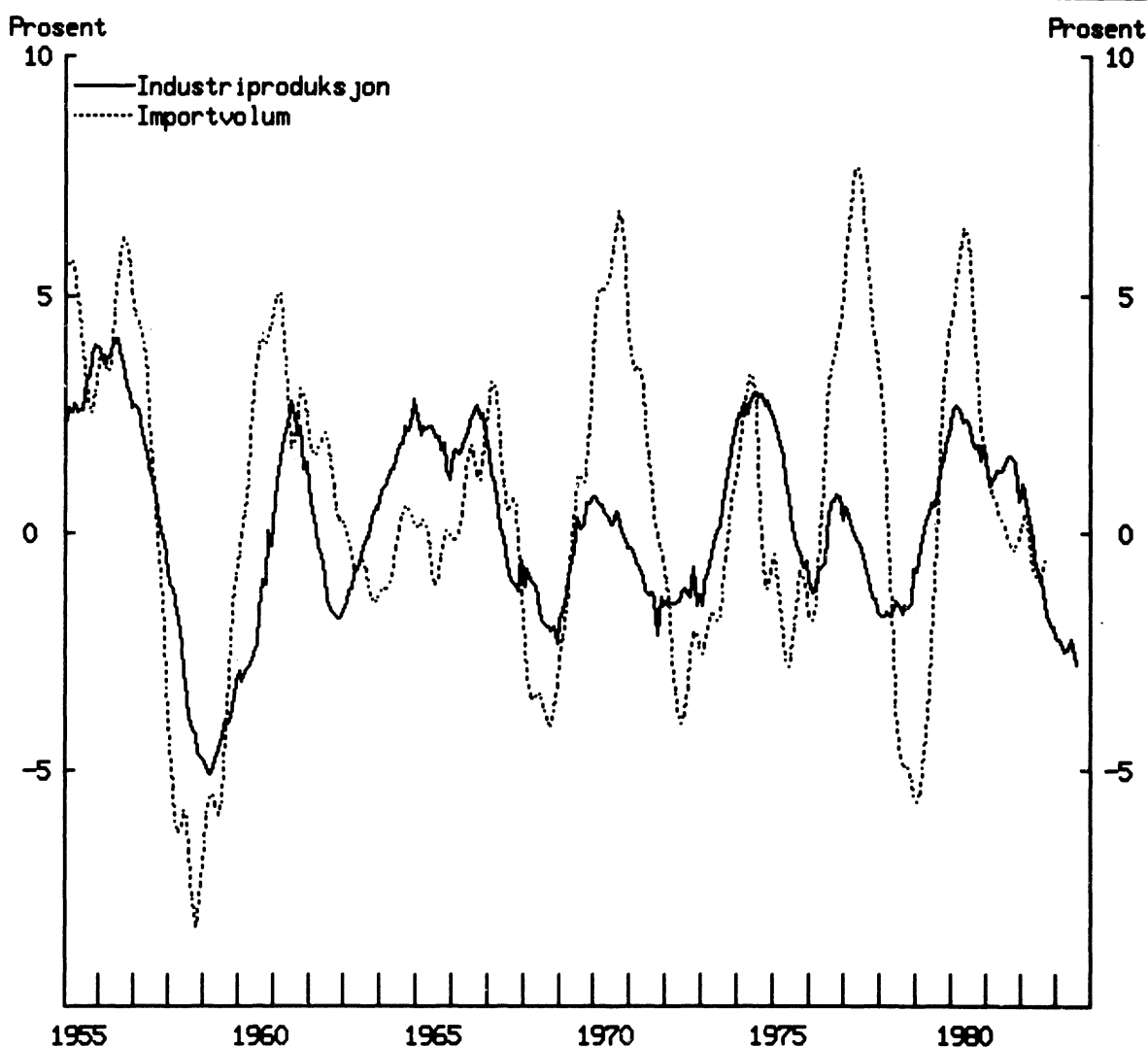
3) Industriproduksjonen i de land som er våre viktigste handelspartnere veid med norsk eksport dit.

En har også undersøkt muligheten for å skaffe ledende indikatorer fra importsiden. Det viser seg at det er en klar sammenheng mellom konjunkturbølgene i importvolumet og industriproduksjonen - slik en kunne vente bl.a. på bakgrunn av det store importinnholdet i industriproduksjonen. Vendepunktene i de to kurvene passerer ofte noenlunde samtidig; også importvolumet hører med i "mellomtroppen". Se figur 1. Dette innebærer at en serie som viser betydelig ledelse på importvolumet er interessant fordi den da også vil vise stor ledelse på industriproduksjonen.

En slik serie er importvarelagrene, om en relaterer vendepunktene i denne serien til motsatte vendepunkter i importvolumet. Det faller utenfor formålet med denne artikkelen å utvikle noen fullstendig økonomisk teori bak en slik klassifisering av importvarelagrene som ledende indikator. Den skjematisk illustrasjons-skissen nedenfor (se figur 2) viser imidlertid at det ikke er unaturlig å relatere vendepunktene for importvarelagrene til motsatte vendepunkter for importvolumet. I så fall er det heller ikke unaturlig å relatere vendepunkter for importvarelagrene til motsatte vendepunkter for industriproduksjonen.

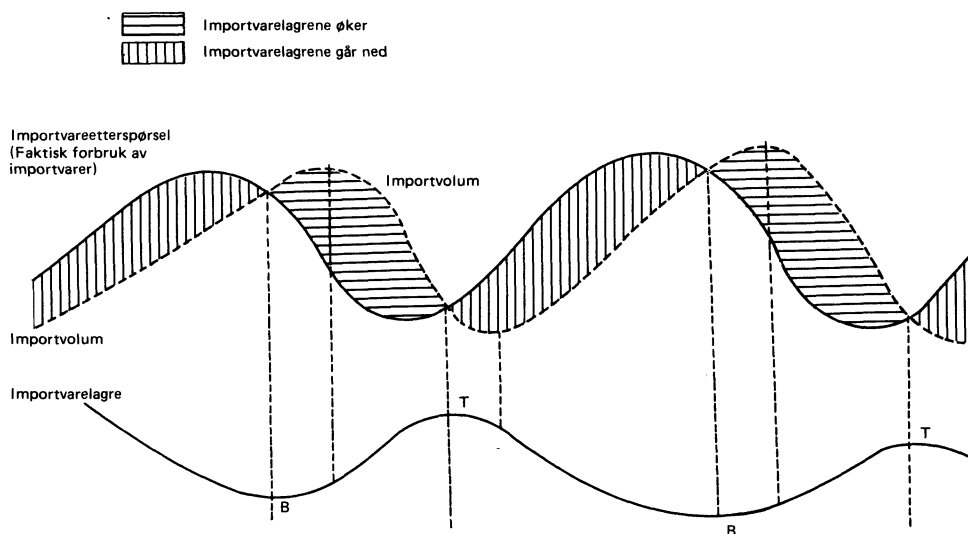
1)

Figur 1. Importvolum og industriproduksjon. Konjunkturkurver. Kurvene viser avvik mellom de sesongkorrigerte seriene og langtidsbevegelsen (trenden).

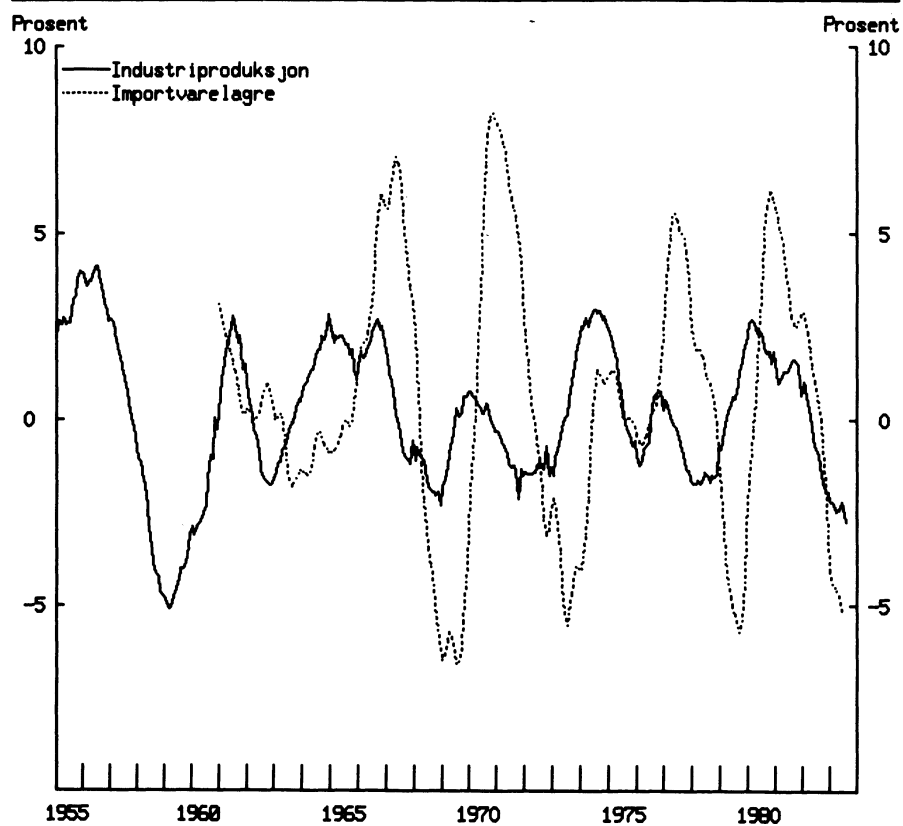

1) Vareimport regnet uten skip og oljeplattformer m.v.

FIGUR 2. SKJEMATISK GRAFISK FREMSTILLING AV SAMMENHENGEN MELLOM IMPORTVAREETTERSØRSEL, IMPORTVOLUM OG IMPORTVARELAGRE

Figur 3. Importvarelagre og industriproduksjon. Konjunkturkurver. Kurvene viser avvik mellom de sesongkorrigerte seriene og langtidsbevegelsen (trenden).

I skissen foran forutsetter vi at et omslag i norske bedrifters etterspørsel etter importvarer (= faktisk importvareforbruk) vil komme før omslaget i importvolumet; det tar en viss tid før importen blir tilpasset slike etterspørselsendringer. Ved konjunkturomslag nedover vil derfor importvolumet fortsette å stige en stund etter at importvareetterspørselen har begynt å falle. Så lenge importvareetterspørselen er større enn importvolumet, vil uttaket fra lagrene være større enn tilgangen, og importvarelagrene vil være synkende. Etterat den synkende kurven for importvareetterspørselen har krysset den fortsatt stigende kurven for importvolumet, vil lagerinntaket være større enn uttaket, og lagrene vil stige. Bunnpunktet B for importvarelagrene nås altså på det tidspunkt da kurvene for importvareetterspørselen og importvolumet krysser hverandre, m.a.o. før importvolumet når toppen.

Vi må også kunne gå ut fra at et omslag oppever i norske bedrifters importvareetterspørsel (forbruk av importvarer) vil komme før bunnpunktet i importvolumet. Importvolumet vil altså i en periode fortsette å synke etter at importvareetterspørselen har tatt til å stige. Så lenge importvareetterspørselen er mindre enn importvolumet, vil uttaket fra lager fortsatt være mindre enn inntaket, og kurven for importvarelagrene vil fortsette å stige. Men etterat kurven for importvareetterspørselen har krysset kurven for importvolumet, vil lageruttaket være større enn inntaket, og importvarelagrene vil gå ned. Toppen T for importvarelagrene nås altså på det tidspunkt da kurvene for importvareetterspørsel og importvolumet krysser hverandre, altså før importvolumet når bunnen.

På denne bakgrunn er det ikke overraskende at importvarelagrene viser stor ledelse på industriproduksjonen når topper i importvarelagrene relateres til etterfølgende bunnpunkter i industriproduksjonen, og bunnpunkter i importvarelagrene relateres til etterfølgende topper i industriproduksjonen. Både ledelse og stabilitet er større enn for noen av eksportseriene, se tabell 2, der vendepunktene i de to seriene (importvarelagre og industriproduksjon) er listet opp slik de er

bestemt på grunnlag av tall helt frem til idag.

Tabell 2. Importvarelagre og industriproduksjon. Konjunkturrelle vendepunkter og ledelse.

<u>Importvare-</u> <u>lagre</u>	<u>Industri-</u> <u>produksjon</u>	<u>Ledelse</u> <u>måneder</u>
1963, 8 (B)	1964, 12 (T)	16
	1965, 12 (B)	- 1)
	1966, 8 (T)	- 1)
1967, 5 (T)	1968, 12 (B)	19
1969, 4 (B)	1969, 12 (T)	8
1970, 11 (T)	1972, 3 (B)	16
1973, 7 (B)	1974, 7 (T)	12
1974, 11 (T)	1976, 2 (B)	15
1976, 3 (B)	1976, 10 (T)	7
1977, 5 (T)	1978, 6 (B)	13
1979, 9 (B)	1980, 2 (T)	5
1980, 11 (T)	(1981, 2 (B))	(3)
(1981, 10 (B))	(1981, 9 (T))	(-1)
(1982, 1 (T))		

Mediangjennomsnitt 9 vendepunkter: 13 måneder, spredning 3,8

Mediangjennomsnitt 11 vendepunkter: 12,5 måneder, spredning 4,8

1) Urelatert vendepunkt: Denne bølgen eksisterer ikke for importvarelagrene.

Figur 3 viser de trendkorrigerede seriene for industriproduksjonen og importvarelagrene. De faktisk observerte seriene for industriproduksjonen er søkt korrigert for langtidsutviklingen (trenden), sesongsvingningene og de tilfeldige svingningene, slik at vi i prinsippet står igjen med de rene konjunktursvingningene. En har nyttet samme trendkorrigeringsmetode som OECD.

Kan utviklingen i importvarelagrene si noe om hvilken konjunkturfase industriproduksjonen for tiden befinner seg i?

Den siste klare toppen for industriproduksjonen ble passert vinteren 1980 og ble varslet av en markert bunn i importvarelagrene tidlig på høsten 1979. Medregnet disse to vendepunktene har importvarelagrenes ledelse på industriproduksjonen variert fra 16 måneder til 5 måneder, med et mediangjennomsnitt på 13 måneder og en spredning rundt dette gjennomsnittet på bare 3,8 måneder (se tabell 2).

Konjunkturutviklingen gjennom 1981 var noe uklar. For OECD-området under ett var industriproduksjonen gjennomgående i svak oppgang fra sommeren 1980 til sommeren 1981. Men tilløpet til oppgangskonjunktur ble "kvalt" av stram økonomisk politikk i de aller fleste OECD-land, og kurven for industriproduksjonen snudde nedover igjen utover høsten, helt til en lite markert bunn ble passert mot slutten av 1982. I Norge gjenspeilte denne utviklingen seg i en meget svak oppgang i den trendkorrigerede kurven for industriproduksjonen fra tidlig på våren 1981 til sensommeren eller høsten samme år - se figur 3. Også den trendkorrigerede kurven for importvarelagrene endret retning, men for et enda kortere tidsrom; den passerte et bunnpunkt omtrent samtidig med at industriproduksjonen passerte toppen (høsten 1981) og passerte en topp allerede vinteren 1982. Konvensjonelt kan en så kort oppgang neppe regnes som en konjunkturfase, men vi har likevel forsøksvis regnet med vendepunktene 1981,10 og 1982,1 for importvarelagrene fordi de trolig har sammenheng med utviklingen i industriproduksjonen. Tar vi med disse vendepunktene, får vi et mediangjennomsnitt for importvarelagrenes ledelse på industriproduksjonen på 12,5 måneder, med en spredning på 4,8 måneder. Med utgangspunkt i dette gjennomsnittet skulle med andre ord industriproduksjonen passere et bunnpunkt om lag ett år etter siste topp i importvarelagrene, dvs. omkring årsskiftet 1982/1983.

Også andre ledende indikatorer peker mot et omslag i industriproduksjonene omkring årsskiftet 1982/1983. Eksportvolumet passerte således et bunnpunkt i 2. kvartal 1982, og med en

gjennomsnittlig ledelse på om lag 3/4 år for bunnpunktene, skulle dette svare til en bunn for industriproduksjonen i første kvartal 1983. Eksportvareproduksjonen, som har en gjennomsnittlig ledelse på ett kvartal passerte, en bunn i november i fjor. Norges Banks ledende indikatorer (sammensatt indeks av tolv ledende økonomiske serier) passerte en bunn senhøstes i fjor og har senere vært i klar oppgang. Den sammensatte ledende indikator som OECD utarbeider for Norge, se figur 4, passerte et markert bunnpunkt i september i fjor, og også den har senere vært i klar oppgang. I gjennomsnitt leder den på industriproduksjonen med 4 måneder.

Den faktiske konjunkturutviklingen i industrien hittil i 1983 er ikke helt klar. Eksportvareproduksjonen har trukket oppover, men produksjonen av varer til innenlands anvendelse har utviklet seg svakt. Siden den trendkorrigerede kurven er beregnet på grunnlag av et langt glidende gjennomsnitt er den mindre pålitelig for 1983 enn for tidligere år, og det er derfor naturlig for 1983 å ta utgangspunkt i den vanlige sesongkorrigerede kurven (se figur 1 i diagramvedlegget for Norge). Ser en bort fra det lave august-tallet, som i noen grad kan ha vært påvirket av forhold som ikke har direkte sammenheng med den aktuelle konjunkturutviklingen i utlandet, synes det som om det har funnet sted en svak oppgang hittil i 1983. Også om en regner med august-tallet er det klart at den markerte nedgangen gjennom 1982 ikke fortsatte inn i 1983.

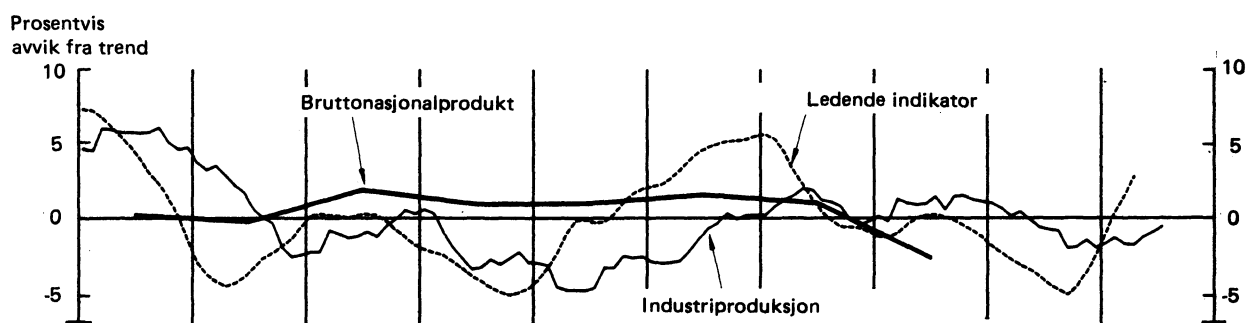
Erfaringene fra tidligere konjunkturbølger kan altså tyde på at industriproduksjonen er i ferd med å passere, eller allerede har passert, en konjunktur bunn. Den faktiske produksjonsutvikling hittil i år synes også å antyde en slik mulighet. Men hver konjunktur bølge er annerledes enn den forrige - historien gjentar seg aldri helt - det viser blant annet den store spredningen omkring gjennomsnittlig ledelse for de fleste ledende indikatorer. Ett av de viktigste trekkene i den nåværende konjunkturoppgangen er at vekstimpulsene fra utlandet er uvanlig svake. Det skal derfor uvanlig lite til før en norsk konjunkturoppgang kan bli stoppet, enten av

synkende norske markedsandeler, av for lav innenlandsk etterspørselsvekst eller av variasjoner i den delen av norsk økonomi som ikke er direkte påvirket av konjunkturutviklingen i utlandet, og denne delen er stadig økende. En kan derfor enda ikke med noen sikkerhet konstantere at konjunkturbunnen er passert for Norges vedkommende.

FOTNOTER:

- 1) Nettotallet angir generelt differansen mellom prosentandelen foretak som svarer ja/høyere/bedre og prosentandelen for foretak som svarer nei/lavere/dårligere på spørsmålene i Konjunkturbarometerundersøkelsene. Et positivt nettotall gir således uttrykk for at den første gruppen foretak er i overvekt, mens et negativt nettotall gir uttrykk for at den siste gruppen foretak er i overvekt. Ved sammenveiningen av svarene nyttes sysselsettingen i foretakene som vektor.
- 2) Se blant annet SØS 36 "Konjunkturbølger fra utlandet i norsk økonomi", Statistisk Sentralbyrå 1978.
- 3) Deler av denne er offentliggjort i Bergens Banks kvartalsskrift nr. 2, 1983.

FIGUR 4. OECD'S SAMMENSATTE LEDENDE INDIKATOR

Kilde: OECD Main Economic Indicator

TABELLVEDLEGG FOR NORGE

Tabell 1. Industriproduksjon. Endring i sesongkorrigert indeks fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1982/83			
	Sept.-nov.	Des.-feb.	Mars-mai	Juni-aug.
Bergverksdrift ¹⁾ , industri og kraftforsyning	-1,9	2,4	0,4	0,2
Bergverksdrift ¹⁾	-12,5	-6,4	20,5	-1,1
Industri	-2,3	1,2	-1,1	0,3
Kraftforsyning	1,0	10,8	4,0	0,9
Produksjon ²⁾ etter anvendelse:				
Eksport	-4,7	1,3	2,7	2,3
Konsum	-2,2	4,6	1,5	0,6
Investering	-6,0	2,2	-4,1	-0,1
Vareinnsats i bygg og anlegg	-2,0	4,9	-3,8	-2,7
Vareinnsats ellers	-2,1	3,8	-1,4	1,8

1) Utenom utvinning av olje og naturgass.

2) Bergverksdrift (utenom utvinning av råolje og naturgass), industri og kraftforsyning i alt.

Tabell 2. Industriproduksjon. Endring i ukorrigert indeks fra samme periode året før. Prosent

	Mars-mai	Juni-aug.
Industri i alt	-2,4	-2,1
Næringsmidler, drikkevarer og tobakk	1,6	-0,9
Tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer	-12,9	-12,6
Trevarer	-1,0	-4,3
Treforedling	-4,5	6,9
Grafisk produksjon og forlagsvirksomhet	0,9	0,8
Kjemiske produkter, mineralolje-, kull-, gummi- og plastprodukter	5,9	4,4
Mineralske produkter	-8,1	-4,7
Jern, stål og ferrolegeringer	-4,9	9,2
Ikke-jernholdige metaller	0,3	9,3
Metallvarer	-5,8	-4,4
Maskiner	0,2	-1,3
Elektriske apparater og materiell	2,3	-2,1
Transportmidler	-13,9	-17,5
Tekniske og vitenskapelige instrumenter, foto- og optiske artikler	-4,6	-6,7
Industriproduksjon ellers	-6,2	-11,6

Tabell 3. Registrert arbeidsløshet. 1 000 personer

	1982					1983				
	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.
I alt	31,2	31,5	34,0	45,1	41,8	56,0	57,5	60,7	68,7	61,4
Herav industri, bygge- og anleggs- virksomhet	12,5	12,0	12,6	14,7	14,0	24,1	22,8	23,8	23,5	..

Tabell 4. Arbeidsmarked. Endring i sesongkorrigerte tall fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1982/83			
	Okt.-des.	Jan.-mars	April-juni	Juli-sept.
Arbeidsløshet	23,0	18,4	-1,2	7,4

Tabell 5. Detaljomsetning

	1982/83			
	Sept.-nov.	Des.-feb.	Mars-mai	Juni-aug.
<u>Omsetningsvolum i alt, sesongkorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode ...	-1,9	-1,6	1,7	-0,4
<u>Omsetningsverdi, ukorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere				
I alt	8,7	5,2	5,9	4,9
Av dette:				
Nærings- og nytelsesmidler	5,4	5,0	3,7	4,5
Møbler og innbo	8,1	5,4	8,5	6,7
Bekledning og tekstilvarer	2,8	2,4	2,8	3,5
Motorkjøretøyer og bensin	14,8	6,9	9,3	4,7

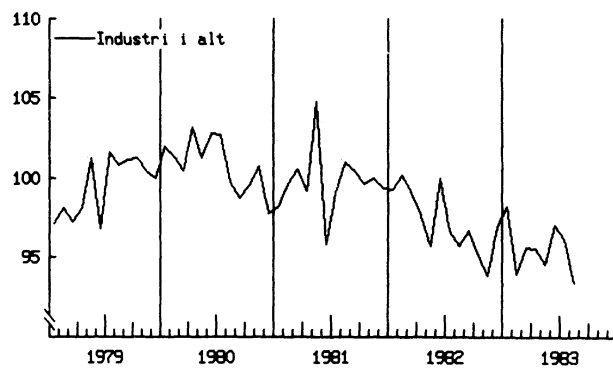
Tabell 6. Utenrikshandel¹⁾

	1982/83			
	Okt.-des.	Jan.-mars	April-juni	Juli-sept.
<u>Eksportverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	8,0	4,7	0,8	2,4
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere	-0,6	8,4	12,6	17,5
<u>Importverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	0,4	-9,3	5,0	5,5
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere	3,8	-4,6	2,3	0,8

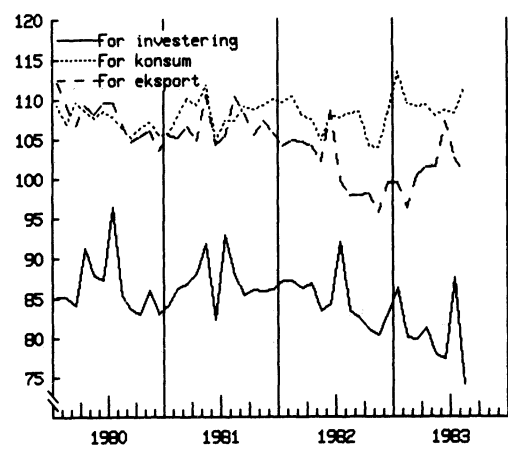
1) For eksporten regnet uten skip, oljeplattformer mv., råolje og gass, for importen uten skip og oljeplattformer mv.

INDUSTRIPRODUKSJON

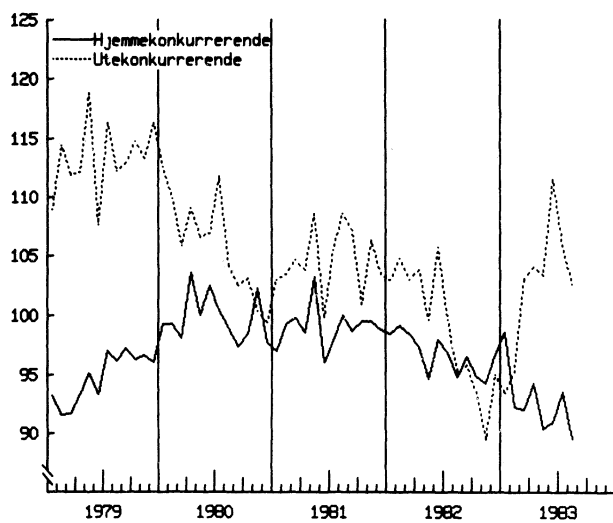
Figur 1. PRODUKSJONSINDEKS. Sesongkorrigert. 1975 = 100.

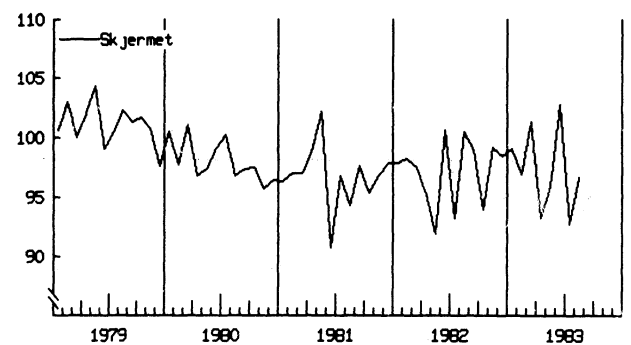
Figur 2. PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE. Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning. Sesongkorrigert. 1975=100.

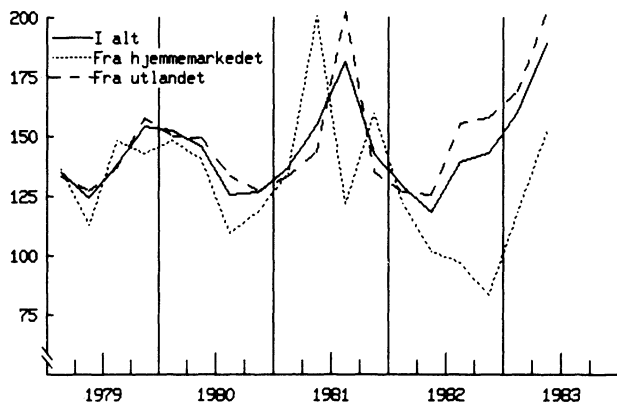
Figur 3. PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE. Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning. Sesongkorrigert. 1975=100

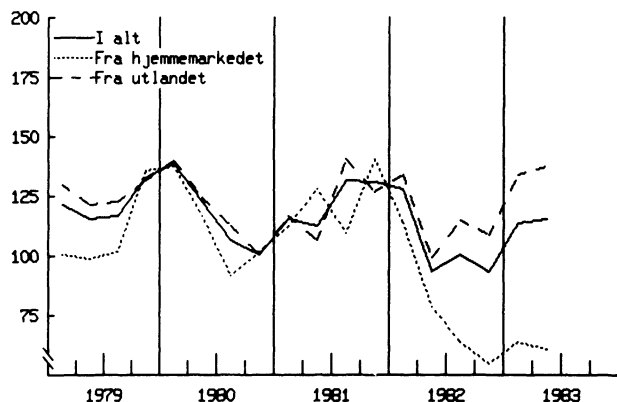
Figur 4. PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE. Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning. Sesongkorrigert. 1975=100.

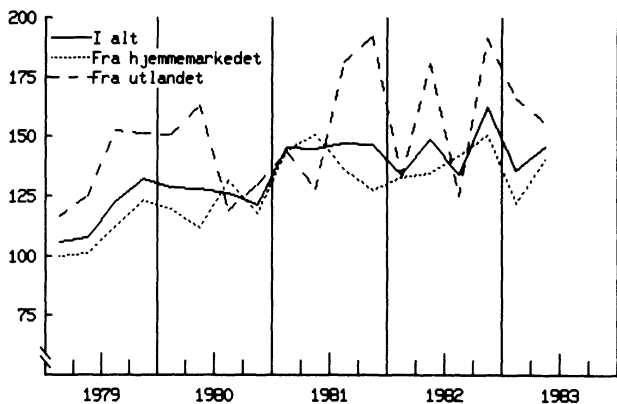
Figur 5. ORDREILGANG
Metaller.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

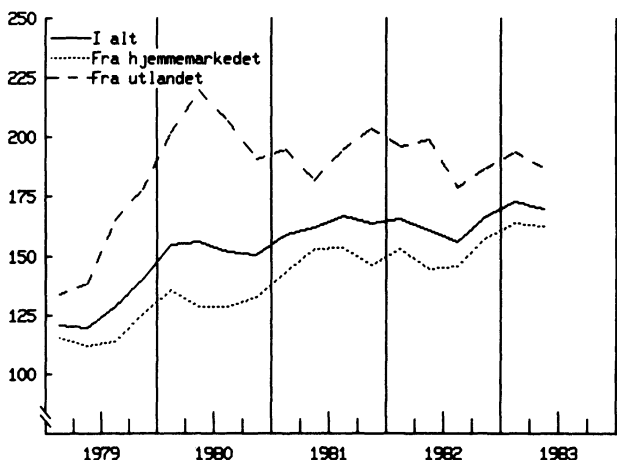
Figur 6. ORDRERESERVE
Metaller
Ukorrigeret verdiindeks. 1976 = 100.

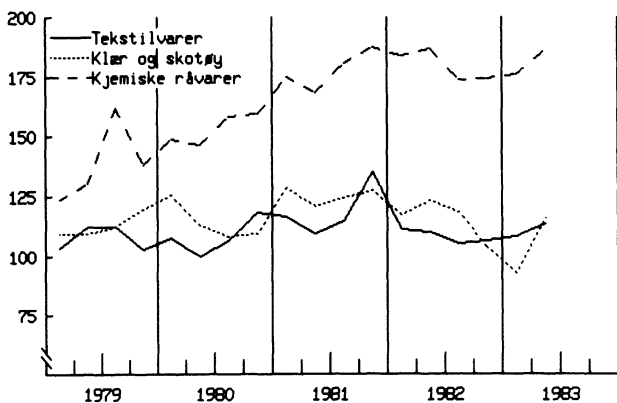
Figur 7. ORDREILGANG
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

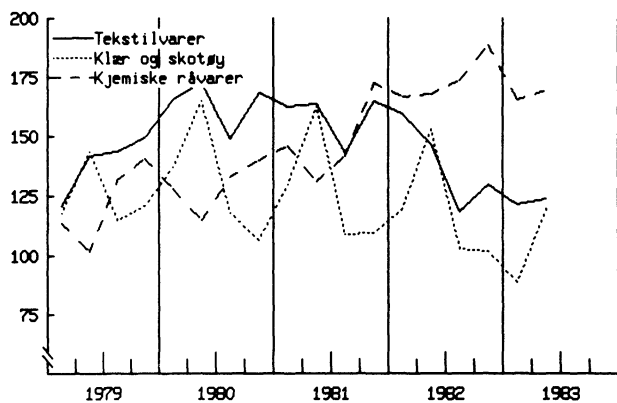
Figur 8. ORDRERESERVE
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ukorrigeret verdiindeks. 1976=100.

Figur 9. ORDREILGANG
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

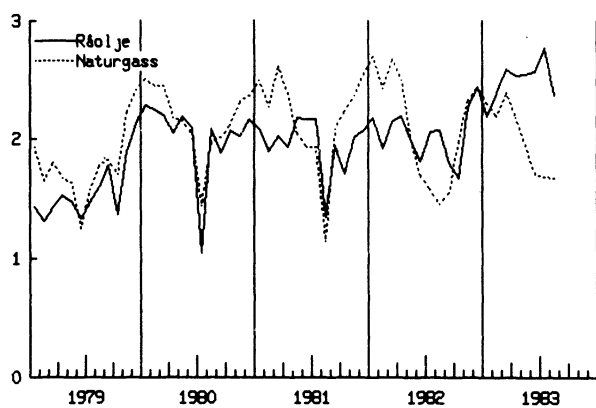

Figur 10. ORDRERESERVE
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ukorrigeret verdiindeks. 1976=100.

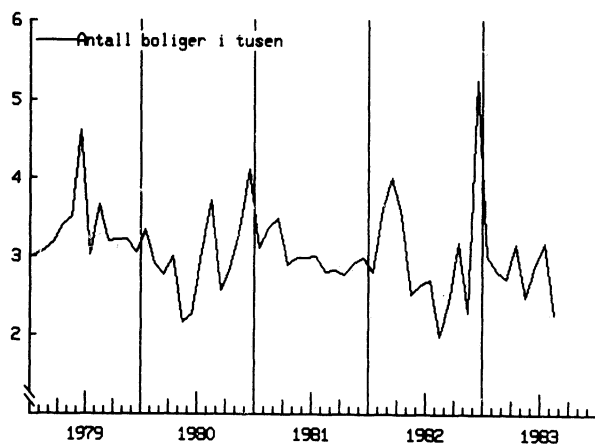
OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Figur 11. PRODUKSJON AV RÅOLJE OG NATURGASS
Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ukorrigerede tall.

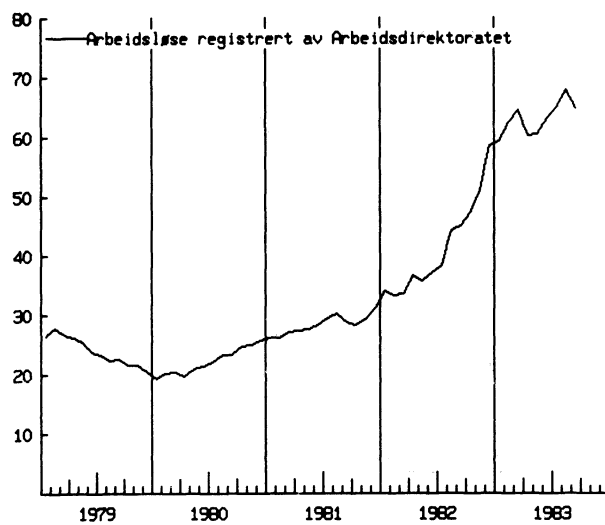
BYGGEVIRKSOMHETEN

Figur 13. BYGG
Boliger satt igang. Sesongkorrigert.

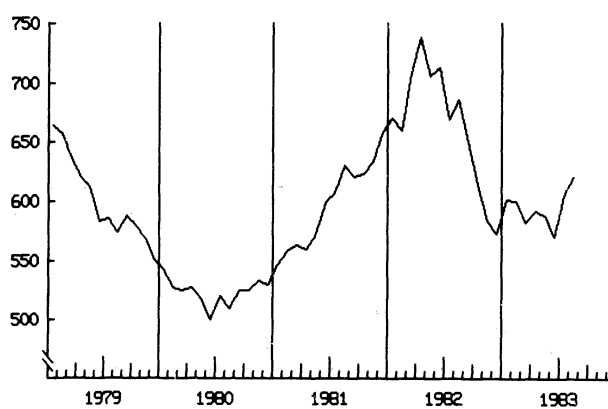

ARBEIDSMARKEDET

Figur 12. ARBEIDSLLEDIGE
Registrerte arbeidsledige ved arbeidkontorene og arbeidssøkere
uten arbeidsinntekt. Sesongkorrigerte tall i tusen.

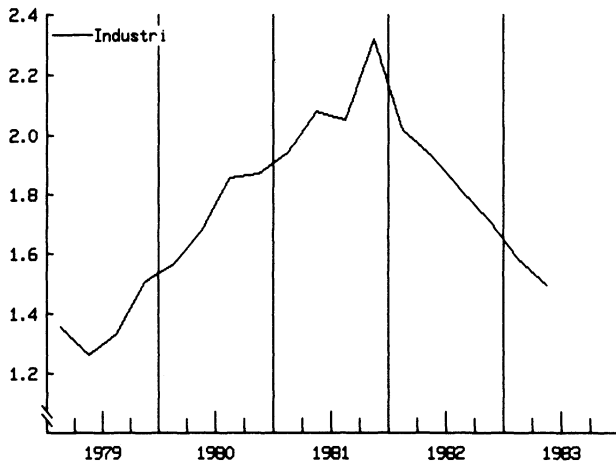

Figur 14. BYGG.
Bygg under arbeid i industri, 1000 kvadratmeter.
Sesongkorrigert.

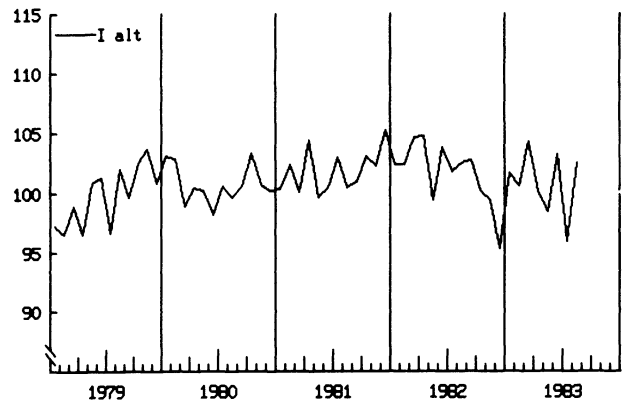
INVESTERINGER

Figur 15. UTFØRTE INVESTERINGER
Sesongkorrigerte verditall. Mrd. kr.

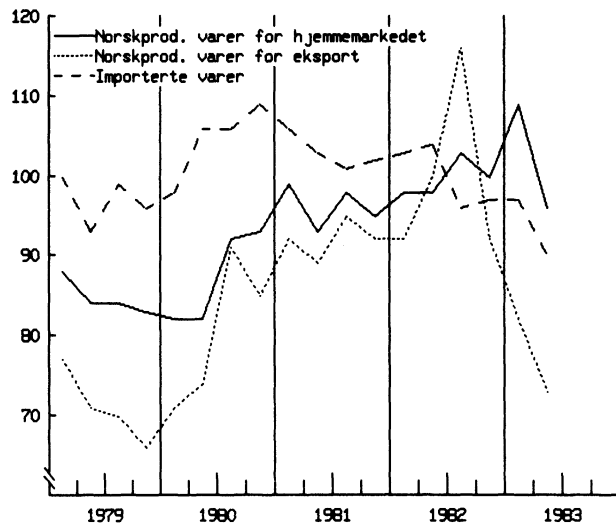
INNENLANDSK HANDEL

Figur 16. DETALJOMSETNING
Sesongkorrigert volumindeks. 1979=100.

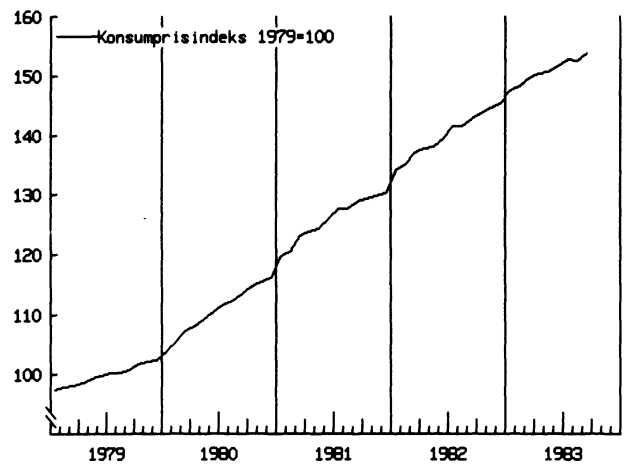
LAGERBEHOLDNING

Figur 17. LAGER.
Industri og engrosshandel.
Ukorrigert volumindeks. 1982=100

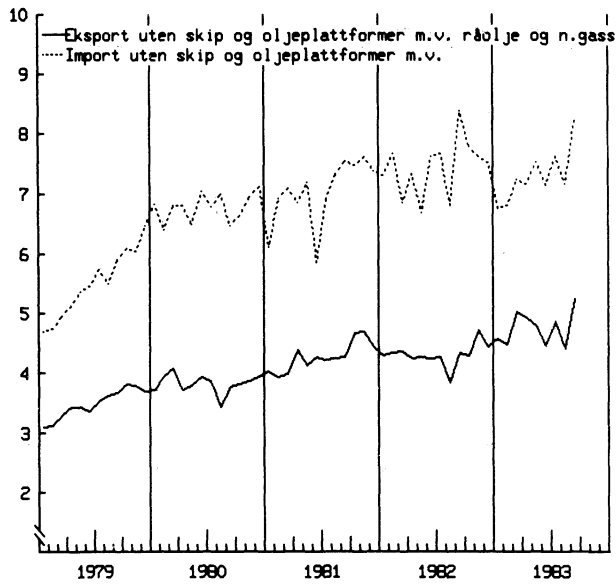

PRISER

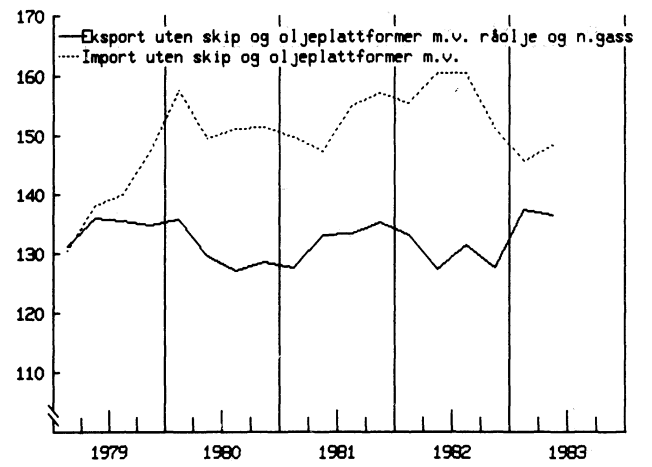
Figur 18. INNENLANDSKE PRISER.

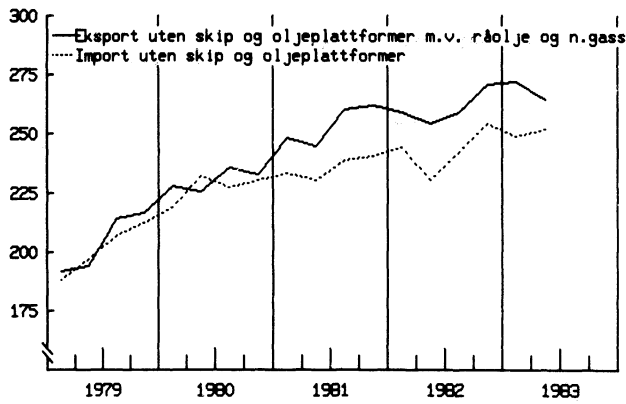
Figur 19. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongkorrigerte verditall. Milliarder kr.

Figur 20. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongkorrigert volumindeks. 1970 = 100.

Figur 21. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Prisindekser (enhetspriser). 1970=100

TABELLVEDLEGG FOR UTLANDET

Tabell 1. Storbritannia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. 1975=100	Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1978=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 15/1-74=100
1 9 8 1					
Oktober	90,7	88	106,2	2 583	303,7
November	89,7	82	105,6	2 616	306,9
Desember	88,5	87	104,5	2 629	308,8
1 9 8 2					
Januar	88,4	87	106,9	2 671	310,6
Februar	89,7	87	106,1	2 680	310,7
Mars	89,8	83	106,6	2 688	313,4
April	89,1	91	106,3	2 715	319,7
Mai	95,3	90	106,9	2 740	322,0
Juni	92,8	72	107,2	2 773	322,9
Juli	93,4	82	108,0	2 814	323,0
August	93,3	87	109,4	2 832	323,1
September	94,1	89	109,3	2 866	322,9
Oktober	93,1	98	109,3	2 885	324,5
November	92,2	82	110,0	2 906	326,1
Desember	93,3	90	112,2	2 949	325,5
1 9 8 3					
Januar	95,6	81	110,1	2 983	325,9
Februar	94,2	78	111,1	3 001	327,3
Mars	93,6	77	111,9	3 026	327,9
April	94,3	81	112,9	3 021	332,5
Mai	94,7	87	113,7	2 970	333,9
Juni	93,7	87	114,0	2 968	334,7
Juli	96,4		113,9	2 957	336,5
August	95,3		112,8	2 941	338,0
September				2 953	

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innlandske kunder.

Tabell 2. Vest-Tyskland, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1976=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. 1976=100	Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1976=100
1 9 8 1					
Oktober	107	98,7	125	1 467	125,8
November	107	100,9	125	1 523	126,4
Desember	106	105,4	124	1 583	126,8
1 9 8 2					
Januar	106	103,4	122	1 635	127,9
Februar	104	95,1	124	1 663	128,2
Mars	107	99,7	123	1 707	128,4
April	106	94,2	120	1 742	129,0
Mai	105	96,7	118	1 789	129,8
Juni	105	100,9	115	1 831	131,1
Juli	101	93,2	114	1 852	131,4
August	104	89,9	120	1 902	131,2
September	101	84,4	116	1 997	131,6
Oktober	99	87,5	118	2 034	132,0
November	102	96,3	119	2 072	132,3
Desember	101	99,1	117	2 089	132,6
1 9 8 3					
Januar	103	104,6	119	2 130	132,9
Februar	101	89,2	120	2 212	133,0
Mars	102	92,6	126	2 253	132,9
April	103	90,5	115	2 287	133,2
Mai	104	89,5	122	2 310	133,7
Juni	105	88,1		2 336	134,2
Juli	104	86,1		2 341	134,7
August	104				135,1
September					135,4

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 3. Frankrike, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigeret 1980=100 ¹⁾
1 9 8 1			
September	131	1 852	292,9
Oktober	131	1 877	296,5
November	131	1 896	299,2
Desember	131	1 917	301,0
1 9 8 2			
Januar	129	1 928	304,1
Februar	128	1 946	307,2
Mars	128	1 962	310,8
April	129	1 982	314,5
Mai	129	2 000	317,0
Juni	129	2 027	327,0
Juli	126	2 039	127,4
August	126	2 046	127,8
September	126	2 045	128,3
Oktober	128	2 046	129,0
November	129	2 039	130,2
Desember	126	2 028	131,3
1 9 8 3			
Januar	128	2 019	132,6
Februar	128	2 020	133,5
Mars	128	2 014	134,8
April	128	2 004	136,5
Mai	131	2 029	137,4
Juni	128	2 038	138,2
Juli		2 033	139,4
August			140,2

1) Før juni 1982, 1970=100.

Tabell 4. Italia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigeret 1975=100
1 9 8 1			
Oktober	126,2	2 096	273,2
November	134,6		277,8
Desember	126,9		280,7
1 9 8 2			
Januar	128,4	2 089	284,4
Februar	134,8		288,2
Mars	131,7		290,8
April	130,9	1 954	293,5
Mai	128,8		296,8
Juni	121,9		299,6
Juli	126,4	2 119	304,0
August	115,0		309,5
September	121,7		313,9
Oktober	118,6	2 110	320,1
November	123,2		324,3
Desember	119,9		326,5
1 9 8 3			
Januar	120,0	2 218	331,1
Februar	122,2		335,5
Mars	120,4		338,6
April	114,0	2 263	342,1
Mai	117,3		345,4
Juni	113,8		347,4
Juli	117,4		350,7
August			352,1
September			356,7

Tabell 5. S v e r i g e , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1968=100	Ordretilg. ¹⁾ Ukorrigert 1970=100	Arbeidsløshet Ukorrigert 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1980=100
1 9 8 1				
Oktober	126	309	133	115,0
November	126	269	128	115,4
Desember	125	320	125	114,9
1 9 8 2				
Januar	125	284	153	117,4
Februar	126	271	135	119,0
Mars	124	309	124	119,3
April	125	283	112	120,1
Mai	129	263	116	120,7
Juni	126	724	131	121,1
Juli	124	229	133	121,9
August	121	286	166	122,2
September	123	362	176	122,9
Oktober	126	343	127	124,6
November	124	324	134	125,6
Desember	127	398	140	125,9
1 9 8 3				
Januar	128	331	147	129,1
Februar	127	339	155	128,8
Mars	126	388	149	129,3
April	129	300	122	130,3
Mai	130	292	135	131,1
Juni	129	327	158	131,8
Juli			154	132,9
August			179	133,5
September			177	134,5

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til verkstedindustrien ekskl. skipsverft fra innenlandske kunder.

Tabell 6. U S A , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1967=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. Mrd.dollar	Detaljoms.- volum ²⁾ Sesongkorr. Mrd.dollar	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1967=100
1 9 8 1					
September	151,1	24,31	44,9	8 236	279,3
Oktober	148,0	22,53	44,1	8 669	279,9
November	145,0	24,37	44,2	9 100	280,7
Desember	142,0	22,13	44,0	9 571	281,5
1 9 8 2					
Januar	138,5	21,72	43,0	9 346	282,5
Februar	140,9	21,56	44,5	9 669	283,4
Mars	140,1	21,71	44,4	9 881	283,1
April	138,7	22,81	44,7	10 256	284,3
Mai	137,9	20,31	45,8	10 384	287,1
Juni	137,7	19,93	44,2	10 466	290,6
Juli	138,1	19,93	44,5	10 828	292,2
August	138,0	18,74	44,3	10 931	292,8
September	137,1	20,22	44,6	11 315	293,3
Oktober	135,0	20,13	44,9	11 576	294,1
November	134,0	19,98	45,8	11 906	293,6
Desember	134,5	19,68	45,8	12 036	292,4
1 9 8 3					
Januar	136,7	20,51	45,6	11 446	293,1
Februar	138,2	19,18	45,1	11 490	293,2
Mars	140,4	20,03	46,0	11 381	293,4
April	143,1	22,59	46,8	11 328	295,5
Mai	145,0	22,23	48,1	11 192	297,1
Juni	146,8	24,29	48,2	11 146	298,1
Juli	149,4	21,56	48,0	10 590	299,3
August	150,7				300,3

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til investeringsvareindustrien.

2) 1972-priser.

Tabell 7. J a p a n , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. Mrd.yen	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 8 1				
September	148,6	740	1 280	145,6
Oktober	150,2	772	1 270	146,1
November	150,3	698	1 250	145,7
Desember	149,5	762	1 240	146,1
1 9 8 2				
Januar	148,7	762	1 270	146,1
Februar	147,6	887	1 230	145,7
Mars	149,5	676	1 300	146,0
April	146,8	636	1 330	147,1
Mai	138,0	746	1 340	147,6
Juni	139,9	714	1 400	147,6
Juli	139,1	701	1 350	146,5
August	139,7	744	1 350	147,6
September	140,2	719	1 410	150,2
Oktober	136,4	649	1 430	150,6
November	139,5	703	1 390	149,0
Desember	138,2	752	1 420	148,7
1 9 8 3				
Januar	138,8	713	1 600	149,0
Februar	138,1	728	1 600	148,5
Mars	141,2	847	1 530	149,4
April	140,7	656	1 580	150,0
Mai	141,0	673	1 580	151,6
Juni	142,3	904	1 510	150,5
Juli	143,3			149,8
August	147,3			149,4

1) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 8. B r u t t o n a s j o n a l p r o d u k t i u t v a l g t e l a n d

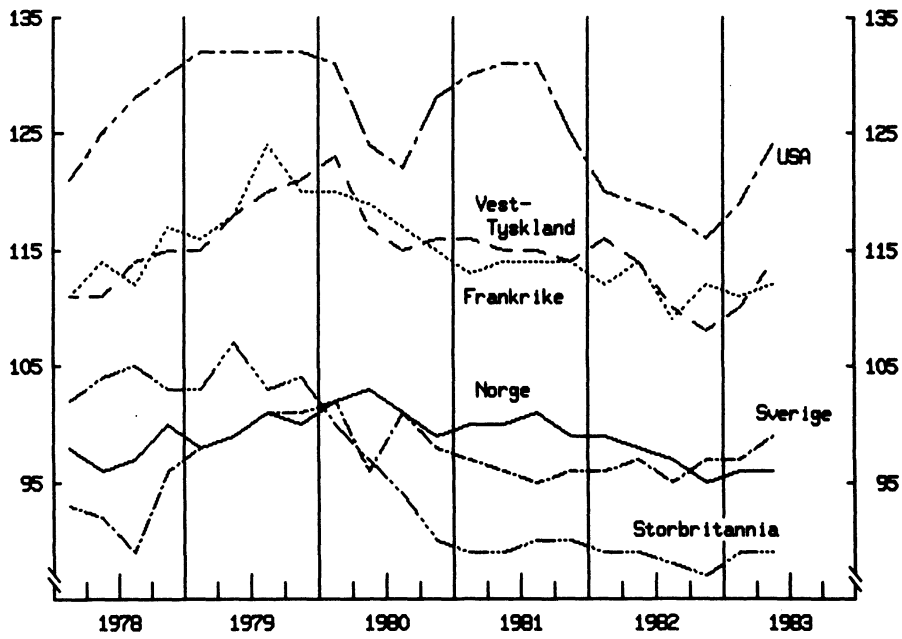
Prosentvis volumendring fra foregående år

	1978	1979	1980	1981	1982	1983 anslag	1984 prognose
Danmark	1 3/4	3 3/4	-1	0	3	1	1/2
Frankrike	3 3/4	3 1/4	1	1/4	1 3/4	- 1/2	1/2
Italia	2 3/4	5	4	- 1/4	- 1/4	- 1/2	2
Japan	5	5	5	4	3	3 1/4	3 1/2
Norge	4 1/2	5	4	3/4	- 1/2	1/4	1
USA	4 3/4	2 1/2	- 1/4	2 1/4	-1 3/4	3	4 1/2
Storbritannia	3 3/4	1 1/2	-2	-2	1 1/4	1 3/4	2 1/4
Sverige	1 1/4	4 1/4	2	- 1/2	0	1 3/4	2 1/2
Vest-Tyskland	3	4	2	1/4	-1	1/2	1 3/4

K i l d e : OECD, Economic Outlook, juli 1983.

DIAGRAMMEDLEGG FOR UTLANDET

Figur 1.
 Industriproduksjon uten bergverksdrift og kraftforsyning i utvalgte land.
 Sesongkorrigert. 1975=100.
 Beregnet på grunnlag av OECD Main Economic Indicators.

Figur 2. Industriproduksjonen i Vest-Europa.
 Sesongkorrigert. 1975=100.

